ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1959

Vyhlásené: 21.07.1959 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

37

Zákon

z 8. júla 1959

o postavení závodných výborov základných organizácií Revolučného odborového hnutia

Pod vedením Komunistickej strany Československa úspešne postupuje výstavba socializmu v našej krajine, upevňujú sa socialistické výrobné vzťahy v národnom hospodárstve, čo posilnilo postavenie robotníckej triedy a zvýšilo význam spoločenskej funkcie jej najmasovejšej organizácie, Revolučného odborového hnutia. V období dovŕšenia výstavby socializmu ďalej vzrastá význam a úloha Revolučného odborového hnutia pri získavaní pracujúcich pre stále širšiu účasť na rozvoji a riadení národného hospodárstva a na správe štátu, pri ich výchove v duchu marxisticko-leninských ideí a starostlivosti o sústavné zlepšovanie ich pracovných a ostatných životných podmienok. Všestranný rozvoj tvorivej iniciatívy a aktivity pracujúcich pri plnení hospodárskych úloh v závodoch vyžaduje pohotovú organizátorskú a výchovnú činnosť všetkých orgánov Revolučného odborového hnutia, najmä orgánov jeho základných organizácií. V záujme toho prijal IV. všeodborový zjazd uznesenie o závodných výboroch základných organizácií Revolučného odborového hnutia. Na uskutočňovaní tohto uznesenia má záujem všetok ľud Československa. Preto Národné zhromaždenie Československej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

§ 1

Vzťahy súdružskej spolupráce orgánov Revolučného odborového hnutia, najmä závodných výborov jeho základných organizácií, a vedenia závodov i ostatných hospodárskych a štátnych orgánov, sa spravujú uznesením IV. všeodborového zjazdu o závodných výboroch základných organizácií Revolučného odborového hnutia, ktoré je uvedené v prílohe k tomuto zákonu .

§ 2

(1) Zrušujú sa

a) dekrét č. 104/1945 Zb. o závodných a podnikových radách v znení predpisov ho meniacich a doplňujúcich,

b) zákon č. 144/1946 Zb. o jednotnej odborovej organizácii,

c) vládne nariadenie č. 216/1946 Zb., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia dekrétu č. 104/1945 Zb. o závodných a podnikových radách,

d) vládne nariadenie č. 17/1953 Zb. o voľbe závodnej rady a o uhradzovaní nákladov jej činnosti s výnimkou ustanovenia § 3, ktoré stratí platnosť 31. decembra 1959.

(2) Nedotknuté zostávajú predpisy o bezpečnosti pri práci a o nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení zamestnancov. Pokiaľ iné predpisy upravujú odchylne vzťahy vedenia závodov, prípadne i ostatných hospodárskych a štátnych orgánov, a orgánov Revolučného odborového hnutia pri opatreniach uvedených v uznesení IV. všeodborového zjazdu o závodných

výboroch základných organizácií Revolučného odborového hnutia, treba v budúcnosti pri nich postupovať podľa tohto uznesenia.

§ 3

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia; vykonajú ho všetci členovia vlády.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Dolanský v. r.

Poláček v. r.

Kopecký v. r.

Štrougal v. r.

Barák v. r.

Uher v. r.

Inž. Šimůnek v. r.

Beran v. r.

Inž. Jankovcová v. r.

Jonáš v. r.

Dr. Kyselý v. r.

Dr. Kahuda v. r.

Plojhar v. r.

Reitmajer v. r.

Dr. Šlechta v. r.

Dr. Škoda v. r.

David v. r.

Dr. Vlasák v. r.

Ďuriš v. r.

Brabec v. r.

Krajčír v. r.

Inž. Černý v. r.

Krosnář v. r.

Dr. Neuman v. r.

Generálplukovník Lomský v. r.

Ouzký v. r.

Macháčová v. r.

Pospíšil v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Inž. Púčik v. r.

**Príloha zákona č. 37
1959 Zb.**

Uznesenie IV. všeodborového sjazdu o závodných výboroch základných organizácií Revolučného odborového hnutia

Výstavba socializmu a komunizmu v našej krajine je základným záujmom všetkých našich pracujúcich. O úspešnom splnení úloh výstavby, rozhodujú pracujúci na svojich pracoviskách. Preto odbory rozvíjajú stále viacej svoju úlohu školy komunizmu predovšetkým v závodoch, v svojich základných organizáciách.

Aby základné organizácie ROH ešte účinnejšie rozvíjali tvorivú a uvedomelú iniciatívu kolektívov závodov pri zachovaní zásady zodpovednosti jediného vedúceho, treba:

sústavne posilňovať výchovnú a organizátorskú prácu odborovej organizácie medzi pracujúcimi, aby sa kolektívy pracujúcich stále širšie zúčastnili na rozvoji, riadení a kontrole činnosti závodu;

prehlbovať úlohu odborovej organizácie pri zlepšovaní pracovných a životných podmienok pracujúcich;

upevňovať vzťahy súdružskej spolupráce medzi vedením závodu a orgánmi základnej organizácie ROH v závode.

Za týmto cieľom IV. všeodborový sjazd ustanovuje:

Závodný výbor základnej organizácie ROH

(1) Základná organizácia ROH plní úlohy uložené jej stanovami Revolučného odborového hnutia a uzneseniami vyšších odborových orgánov, prejednáva a rieši v mene kolektívu pracujúcich závodu v súlade so záujmami celej spoločnosti všetky veci týkajúce sa ich životných záujmov, najmä pracovných, sociálnych, zdravotníckych a kultúrnych, a tým uskutočňuje v závode bezprostrednú účasť pracujúcich na rozvoji, riadení a kontrole činnosti závodu.

(2) Za základnú organizáciu ROH a tým i za kolektív pracujúcich závodu koná a vyjadruje sa závodný výbor, ktorý si volí základná organizácia podľa stanov Revolučného odborového hnutia pre výkon a riadenie dennej práce. Závodný výbor sa uznáša ako kolektívny orgán podľa zásad odborovej demokracie a zodpovedá za svoju činnosť členskej schôdze základnej organizácie ROH. Pri plnení svojich úloh sa opiera závodný výbor o celý odborový aktív i ostatných pracujúcich v závode a dôležité veci, týkajúce sa kolektívu pracujúcich, prejednáva na členských schôdzkach odborovej organizácie.

(3) Pôsobnosť základných organizácií ROH a závodných výborov majú aj miestne organizácie ROH a ich miestne výbory, ako aj iné odborové orgány, pokiaľ sú im postavené na roveň stanovami Revolučného odborového hnutia alebo uzneseniami Ústrednej rady odborov.

Súčinnosť závodného výboru s vedením závodu

(4) Súčinnosť závodného výboru s vedením závodu sa uskutočňuje tým, že závodný výbor v mene pracujúcich a v ich záujme, najmä

a) zúčastňuje sa prípravy a zostavovania všetkých plánov závodu, ich operatívneho rozpisu i kontroly ich plnení a komplexných rozborov činnosti podniku;

b) uzaviera kolektívnu zmluvu s vedením závodu a sústavne zabezpečuje kontrolu plnenia záväzkov z tejto zmluvy, zostavuje v spolupráci s vedením závodu návrh rozpočtu podnikového fondu pracujúcich a používa prostriedky tohto fondu podľa príslušných smerníc;

c) vedie pracujúcich k socialistickému pomeru k práci, organizuje socialistické súťaženie a hodnotí jeho výsledky, v spolupráci s vedením závodu organizuje masový rozvoj hnutia zlepšovateľov a vynálezcov a pomáha pri zavádzaní nových pracovných metód a pri uplatňovaní zlepšovacích návrhov, zúčastňuje sa uplatňovania socialistických zásad odmeňovania za prácu, prejednáva opatrenia na upevňovanie pracovnej disciplíny a na zvýšenie ochrany socialistického vlastníctva;

d) prejednáva s vedením závodu dôležité otázky týkajúce sa prevádzky, hospodárenia, investičnej výstavby a technického rozvoja závodu, najmä opatrenia na zvýšenie produktivity a kvality práce, na zlepšenie ochrany života a zdravia pri práci, zamestnávaní žien, mládeže a osôb so zmenenou pracovnou schopnosťou a dôchodcov;

e) dbá o zriaďovanie závodných zdravotníckych a sociálnych zariadení, kontroluje ich činnosť a dáva súhlas na ich kádrové obsadenie, prípadne na kádrové zmeny, a spolupôsobí pri vykonávaní ostatnej starostlivosti o pracujúcich;

f) organizuje spolu s vedením závodu podnikovú bytovú výstavbu, poskytovanie technickej a inej pomoci závodu pri družstevnej a individuálnej bytovej výstavbe, kontroluje vykonávanie podnikovej bytovej výstavby a stav, údržbu a využitie podnikových bytov;

g) stará sa o zvyšovanie socialistického uvedomenia a odbornej kvalifikácie pracujúcich, dbá o zriaďovanie kultúrnych zariadení (klubov, knižníc, červených kútikov, výrobnotechnických kabinetov a pod.) a riadi ich činnosť, spolupôsobí pri organizovaní a činnosti závodných škôl práce a pri výbere pracujúcich do odborných a iných škôl a kurzov;

h) kontroluje dodržiavanie pracovnoprávnych predpisov, vyjadruje sa k opatreniam, ktoré pripravuje vedenie závodu a ktoré sa týkajú všetkých alebo väčšieho počtu zamestnancov alebo dôležitých záujmov jednotlivých zamestnancov, včítane dohôd o skončení pracovného pomeru a jeho rozviazania zo strany zamestnanca;

i) vysiela svojich zástupcov na schvaľovacie konania a vyšetrenia vykonávané v závode dozornými alebo kontrolnými orgánmi a pokiaľ sa ich nemohli zúčastniť, vyžaduje si od vedenia závodu správy o ich výsledkoch, prípadne predloženie zápisnice o vykonanej kontrole alebo revízii;

j) podáva vedeniu závodu iniciatívne návrhy smerujúce k zlepšeniu činnosti závodu a starostlivosti o pracujúcich alebo k odstráneniu zistených nedostatkov, organizuje výrobné porady, požaduje účasť zodpovedných zástupcov vedenia závodu na schôdzkach odborovej organizácie a jej orgánov v závode a na výrobných poradách, kontroluje, aké opatrenia vedenie závodu urobilo na základe podaných návrhov, uznesení prijatých na uvedených schôdzkach a záverov z výrobných porád.

(5) Vedenie závodu sústavne vytvára podmienky potrebné pre všestrannú činnosť základnej organizácie ROH a jej orgánov. Preto vedenie závodu najmä prejednáva so závodným výborom alebo orgánom ním splnomocneným všetky uvedené otázky, podáva mu požadované vysvetlenia, potrebné údaje, správy a doklady, prihliada k jeho stanoviskám a návrhom a oznamuje mu, aké opatrenia urobilo na základe návrhov podaných odborovými orgánmi alebo pracujúcimi alebo na základe návrhov vyplývajúcich z uznesení schôdzok odborovej organizácie a jej orgánov a zo záverov výrobných porád.

Spolurozhodovanie závodného výboru s vedením závodu

(6) Závodný výbor spolurozhoduje o týchto opatreniach, ktoré môže vedenie závodu vykonať s právnou účinnosťou len po predchádzajúcom súhlase závodného výboru alebo orgánu ním splnomocneného:

a) vydať alebo meniť pracovný poriadok,

b) vykonávať úpravy pracovného času a nariaďovať nevyhnutne potrebnú nadčasovú prácu,

c) stanoviť, zavádzať alebo meniť výkonové normy, zavádzať mzdové a platové sústavy a závodné prémiové poriadky, meniť používané mzdové formy, vykonávať rozpis mzdových fondov a opatrenia na odstraňovanie príčin ich prekročenia, priznávať alebo odnímať prémie a odmeny z prostriedkov prémiových fondov alebo obdobných zdrojov,

d) prijať a prepustiť zamestnanca, s výnimkou prijatia zamestnancov získaných náborom vykonávaným výkonnými orgánmi národných výborov alebo prijímaných len na dobu prechodnej potreby nepresahujúcej dobu 6 pracovných dní,

e) zaradiť zamestnanca na pracovné miesto alebo funkciu, priznať zamestnancovi kvalifikačnú triedu alebo určiť plat podľa príslušných mzdových predpisov alebo previesť zamestnanca na iné pracovné miesto alebo funkciu na dobu dlhšiu ako jeden mesiac,

f) prideliť zamestnanca na prechodnú dobu na pracovisko v inej obci, pokiaľ to nevyplýva z povahy jeho práce, preložiť alebo previesť štátneho zamestnanca do iného odboru štátnej správy,

g) prideliť zamestnanecký byt alebo byt z podnikovej výstavby, zaraďovať zamestnancov do poradníka uchádzačov o podnikový byt zo štátnej výstavby a dávať súhlas na výmenu podnikového bytu.

Závodný výbor pri spolurozhodovaní o týchto otázkach dbá, aby opatrenia pripravované vedením závodu boli v súlade so záujmami spoločnosti a odôvodnenými záujmami jednotlivcov a zodpovedali platným právnym predpisom.

(7) V prípadoch, v ktorých príslušné pracovnoprávne predpisy výslovne ustanovujú, že nároky zamestnanca možno uspokojovať v rámci daného rozsahu a po súhlase závodného výboru, uspokojuje vedenie závodu takéto nároky vo výške, ktorú uznal závodný výbor za primeranú.

Rozhodovanie pracovných sporov

(8) Spory medzi zamestnancom a vedením závodu o vznik a skončenie pracovného pomeru a za trvania pracovného pomeru i všetky ostatné spory o nároky vyplývajúce z pracovného pomeru a spory o nároky na odmenu za vynález alebo zlepšovací návrh prejednáva a rozhoduje v rozhodcovskom konaní závodný výbor alebo orgán, ktorý závodný výbor rozhodovaním týchto sporov poveril.

(9) Pri rozhodovaní pracovných sporov sa spravuje závodný výbor platnými predpismi a postupuje podľa smerníc Ústrednej rady odborov. Tieto predpisy aj určia, v ktorých prípadoch možno uvedené nároky uplatniť pred súdom, najmä ak zostalo rozhodcovské konanie bezvýsledné.

Pôsobnosť závodného výboru v štátnych orgánoch a niektorých organizáciách

(10) Pôsobnosť závodných výborov v štátnych úradoch a v iných orgánoch štátnej správy, v súdoch a orgánoch spoločenských organizácií, pokiaľ to vyžadujú osobitné podmienky a povaha činnosti týchto úradov a orgánov, môže Ústredná rada odborov upraviť odchylne.

Funkcionári základnej organizácie ROH v závode

(11) Ak to navrhne závodný výbor, uvoľní vedenie závodu celkom alebo na časť pracovnej doby potrebný počet členov závodného výboru od práce na ich pracovisku na dobu ich funkčného obdobia, prípadne na dobu kratšiu. Členovia závodného výboru zostávajú po dobu uvoľnenia v pracovnom pomere k závodu. Závodný výbor im poskytuje za výkon funkcie odmenu, ktorá sa považuje za mzdu z pracovného pomeru. Po skončení funkcie budú uvoľnení členovia závodného výboru zaradení na predošlé pracovné miesto alebo funkciu, ktorú zastávali pred uvoľnením. Ak nie je takéto zaradenie možné, pretože toto pracovné miesto alebo funkcia boli medzi časom zrušené, môžu byť zaradení so súhlasom závodného výboru i na iné pracovné miesto alebo funkciu zodpovedajúcu ich znalostiam a schopnostiam. Uvoľňovanie členov závodného výboru, výška ich odmien a spôsob ich vyplácania sa spravuje smernicami Ústrednej rady odborov.

(12) Neuvoľnení členovia závodného výboru a iní funkcionári základnej organizácie ROH vykonávajú svoju funkciu zásadne mimo pracovnej doby. Pokiaľ však zameškajú v nevyhnutne potrebnom rozsahu pracovnú dobu výkonom funkcie v neodkladnej veci, majú voči vedeniu závodu nárok na náhradu ušlej mzdy za takto zameškanú pracovnú dobu. Závodný výbor uhradí vedeniu závodu vyplatenú náhradu ušlej mzdy v prípadoch, ktoré určí Ústredná rada odborov.

(13) Členovia závodného výboru a ostatní funkcionári základnej organizácie ROH sú povinní zachovávať mlčanlivosť o veciach, o ktorých sa dozvedia pri výkone svojej funkcie, pokiaľ majú ostať utajené, najmä zachovávať štátne, hospodárske a služobné tajomstvo. Táto povinnosť mlčanlivosti trvá i po skončení funkcie.

Prostriedky poskytované vedením závodu na uľahčenie činnosti základnej organizácie ROH

(14) Na úhradu nákladov činnosti základnej organizácie ROH poskytuje vedenie závodu závodnému výboru príspevok. Príspevok je zročný štvrťročne vopred a začínajúc 1. januárom 1960 je

a) v závodoch s menej než 250 zamestnancami 1/2 % z úhrnu hrubých miezd a platov vyplatených zamestnancom závodu v predchádzajúcom kalendárnom štvrťročí,

b) v závodoch s väčším počtom zamestnancov, ale nepresahujúcim 500 zamestnancov 1/3 % úhrnu hrubých miezd a platov vyplatených zamestnancom závodu v predchádzajúcom kalendárnom štvrťročí, najmenej však suma zodpovedajúca 1/2 % úhrnu priemerných hrubých miezd a platov, ktoré by pripadli v predchádzajúcom kalendárnom štvrťročí na 250 zamestnancov tohto závodu,

c) v závodoch s viacej než 500 zamestnancami 1/4 % úhrnu hrubých miezd a platov vyplatených zamestnancom závodu v predchádzajúcom kalendárnom štvrťročí, najmenej však suma zodpovedajúca 1/3 % úhrnu priemerných hrubých miezd a platov, ktoré by pripadli v predchádzajúcom kalendárnom štvrťročí na 500 zamestnancov tohto závodu.

(15) Pre organizačnú, kultúrno-výchovnú a ostatnú činnosť základnej organizácie ROH a jej orgánov vedenie závodu poskytuje bezodplatne závodnému výboru v primeranom rozsahu miestnosti s potrebným vybavením a uhradzuje náklady spojené s ich výstavbou, údržbou i technickou prevádzkou. To platí aj o miestnostiach, ktoré vedenie závodu na tento účel najalo.

(16) Pri zariadeniach, ktoré slúžia na účely uvedené v predchádzajúcom článku základným organizáciám ROH niekoľkých závodov, sa podieľajú vedenia závodov na poskytovaní miestností a úhrade nákladov s tým spojených v pomere medzi nimi dohodnutom.

(17) Poskytovanie prostriedkov na uľahčenie činnosti odborovej organizácie v závode sa spravuje v podrobnostiach smernicami Ústrednej rady odborov.

Vzťahy odborových orgánov k štátnym a hospodárskym orgánom

(18) Stanovy odborovej organizácie a opatrenia podľa nich urobené nepodliehajú schváleniu ani evidencii štátnych orgánov.

(19) Odborové orgány spolupracujú so štátnymi a hospodárskymi orgánmi všetkých stupňov. Spolupráca s národnými výbormi sa uskutočňuje nie len prostredníctvom odborových funkcionárov, ktorí sú ich členmi, ale aj vzájomnou sústavnou úzkou súčinnosťou národných výborov a príslušných odborových orgánov pri riešení otázok, ktoré sa týkajú zamestnancov závodov v obvode ich pôsobnosti.

(20) Odborové orgány sa zúčastňujú rokovania štátnych a hospodárskych orgánov v otázkach týkajúcich sa rozvoja národného hospodárstva a životných podmienok zamestnancov a podávajú im v týchto veciach návrhy a podnety. Štátne a hospodárske orgány ich návrhy a podnety prejednávajú, oznamujú k nim v primeranej lehote stanovisko tomu odborovému orgánu, ktorý

návrh alebo podnet podal, a oznamujú odborovým orgánom bezodplatne na ich žiadosť údaje potrebné pre ich činnosť. Pokiaľ vymenúvanie vedúcich pracovníkov a ich odvolávanie prislúcha nadriadeným štátnym alebo hospodárskym orgánom, robia tieto orgány tieto opatrenia po prejednaní s kompetentným vyšším odborovým orgánom; toto prejednanie nahradzuje spolurozhodovanie závodného výboru.

(21) Pokiaľ podľa predchádzajúcich článkov vykonávajú pôsobnosť závodného výboru iné odborové orgány, plní voči nim vedenie závodu v primeranom rozsahu povinnosti, ktoré má voči závodnému výboru.

(22) Pracovníkov vedenia závodu, ktorí neplnia povinnosti vyplývajúce pre nich z tohto uznesenia, pracovného poriadku alebo z kolektívnej zmluvy, porušujú pracovnoprávne predpisy alebo zaviňujú prieťahy v plnení úloh, vedie závodný výbor k odstraňovaniu týchto nedostatkov tým, že ich na tieto nedostatky upozorňuje, prípadne ich kritizuje na odborových schôdzkach. Ak nevedú tieto prostriedky k cieľu, môže závodný výbor navrhnúť kompetentným orgánom, aby v rámci platných predpisov použili voči týmto pracovníkom vhodné opatrenia, ako napríklad odňatie prémií, uloženie kárneho opatrenia alebo i odvolanie z funkcie.

(23) Spory vzniknuté medzi závodným výborom a vedením závodu, rieši, pokiaľ osobitné predpisy neustanovujú inak, vyšší odborový orgán v dohode s orgánom nadriadeným závodu.

(24) Závodný výbor je právnickou osobou. Ústredná rada odborov môže vyhlásiť za právnické osoby aj iné odborové orgány alebo účelové zariadenia Revolučného odborového hnutia.

(25) Na zabezpečenie jednotného výkladu a vykonávania tohto uznesenia vydáva potrebné smernice Ústredná rada odborov.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.